

PERIÒDICH IMPARCIAL, REGIONALISTA,
de Literatura, Art, Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncios

Direcció: MUNTANER, 112, 4.ra - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^a

PREU DE SUSCRIPCIÓ: una pesseta TRIMESTRE.—UN NÚMERO SOL, 10 céntims.—ATRASSAT, 15.

Ab lo present número donem per folletí de la plana número 53 à la 59 inclusive, conclusió de la comedia catalana en 2 actes,

LAS CAUSAS PODEROSAS

Comentarios y ensenyansas

Final de temporada.

Com si diguéssim fi de curs.

Y no resulta fora de lloch aquesta frase.

En efecte; durant l' any teatral que acaba, s' han presentat en escena molts treballs de estudiant.

Fem referencia á la escena catalana.

Solament hi havem vist dos obras de mestre.

Observi's que no diem dos obras mestras.

Va comensar ab produccions sense importancia que van morir á 'l náixer.

Van estrenarse'n després algunas de la escola modernista que van mouer un xich de soroll, degut en part á qualitats recomanables y en part major á 'l favor, á la adulació y á la amistat.

Va adquirir lo major grau d' esplendor ab la acreditada producció *Lo compte l' Arnau*, de 'l malaguanyat Soler (Pitarra) y ab lo saynete *A ca 'l notari*, de D. Jaume Ramón.

Y després ha sostingut las últimas representacions lo drama de Guimerá *La filla de 'l mar*.

Aquesta és la historia de la darrera temporada escénica de 'l teatro Romea, ahont se fomenta 'l repertori regional.

Fem ara comentarios per' obtenirme alguna ensenyansa artística y social.

Jutjant ab serenitat de criteri y ab imparcialitat verdadera, hem de dir que durant los darrers vuyt ó nou mesos, poca és la importancia adquirida pe

'ls autors avuy cultivadors de las obras escritas en llenguatge catalá.

Aixó en primer lloch, puig salta á la vista.

En segon lloch hi ha una cosa mes consoladora.

Fixemnos en quinas són las obras de millor éxit.

Fentse semblant pregunta tothom ha de dir:

Lo compte l' Arnau y *A ca 'l notari*.

Hi ha *La resclosa*, hi ha *Foch follet*, hi ha *Cenbras d' amor*, hi ha *La filla de 'l mar*, n' hi ha d' altras.

Pero cap d' ellas ha arribat á péndrer á las dos referidas la deguda supremacia.

Las dos de referencia són produccions típiques, la una filla de la potent flama de 'l geni y de la inspiració de 'l gran mestre Frederich Soler; l' altra, veritable y graciós quadro de costums de la terra, de 'l observador poeta de 'l Vendrell.

Las dos encarnan en la escena terrassana; las dos demostran sèr mereixedoras de la preferencia de 'l públich.

L' autor de *Lo compte l' Arnau* no existeix; son fill, també autor y poeta, no tè res que véurer ab la empresa de 'l colisseu de 'l carrer de l' Hospital.

L' autor de 'l saynete viu fora de Barcelona y no és de 'ls que empenyan per procurarse major número de representacions.

En cambi, 'ls autors de las altras obras quals títuls hem apuntat, són á ciutat; freqüentan lo local; tenen aquí amichs que 'ls adulan y no falta qui fa l' article; contan ab entussiasmas periodistas que 'ls reconeixen talent preclar, ó á lo menos ho fan véurer per' donarse ayres de sabi.

Ara be: ¿quina és la obra que ha alcansat mes representacions y que ha alcansat mes aplausos, donats per un públich en lo qual s' hi vèu un estol de joves que no coneixen á l' autor?

¿Quina es?

Lo compte l' Arnau (*).

¿Y entre las obras cómicas?

A ca'l notari ó Uns capitols matrimonials desfets.

Contra la llegenda dramática, obra mestra de Soler, no ha valgut *La resclosa*, ni hi ha pogut res *Cendras d'amor*, ni li ha fet mella *La filla de 'l mar*.

Enfront de 'l saynete de Jaume Ramón, no hi ha brillat gens mes cap de las pessas cómicas estrenadas.

Y aixó que en lo género festiu n' hi ha hagut algunas que van de 'l tot be.

Encara que d' altrás... ¡mes val callar!—

Veyam ara la part consoladora.

Los aymants de 'l teatro catalá donan preferencia á obras que 'ls recordan altres temps en que la escena nostra marxaba sense descarrilarse á un alt grau de desenvolupament.

Si aplaudeix lo no conduhent á aqueix bon resultat, és de moment.

Mes son carinyo és per las obras típicas y purament catalanas.

Res de preferir á Ibsen, ni Maeterlink; res de voler plantas exóticas.

Pero 's dirá: be s' aplaudeixen, be se las consent, be se las tolera.

Aixó bé; pero es á falta d' altrás.

No ha decaygut lo gust de 'l públich.

La part directora de 'ls assumptos teatrals será la responsable de la perversió de 'l bon instint teatral catalanista.

Las empresas y la prensa: las primeras no procurant prou per l' art; la segona, no combatent la corrent funesta que vol apoderarse en Catalunya de 'l pervindre de l' art teatral.

Vejin aquéllas y aquésta quina és la seva missió.

Cumpleixinla si volen sèr un día acreedoras á la gratitud de 'l teatro regional.

Fentho així potsé ensenyarán lo que deuen fer també altrás classes directoras; las que dirigeixen, ó millor dit, las que volen dirigir los interessos generals de la regió catalana.

Potsé 'ls farán entendre que no han de fer cas de 'l sorollós aplauso de 'ls enlluernats entusiastas de un errat amor á nostra terra.

Potsé 'ls ensenyarán á no apartarse de las naturals aspiracions y desitjos de la gran majoria que tolera y soporta las exageradas y erróneas prediccions de certs *cappadres*, perque som pochs los que mirem la cosa pública baix lo punt de vista de 'l verdader patriotisme, com pochs som los que comprem que la sort de 'l teatro será per ell una desgracia si no 's cambia de procediments per tenirlo en bon grau de prosperitat.

Las empresas han de aprofitar la lliçó de 'l públich que ben clar diu lo que prefereix.

Las empresas venen á sèr los capitosts en lo referent á la gloria de la escena.

Los que ab mes ó menos motiu figuran com á directores de las aspiracions de 'ls catalans, han de

mirar de no apartarse de 'ls ideals de la multitud.

Y encara que una part armi soroll y mogui brenga, deber és de 'ls que influeixen en lo relatiu á la cosa pública, inspirarse, no en lo que algún día puguí servirlos d' escambell per satisfer sa vanagloria ó sas aspiracions ó profits personals, sino en los veritables sentiments de 'ls que treballan quiets á casa seva, que aquí com en totas parts són y serán sempre lo nirvi mes fort y resistent de 'l cos social.

P. DE R.

Revista teatral

Granvia.—Y continúa *A paisés desconocidos* portant concurrencia á aquest teatro.

Tingué lloch l' estreno de la sarsueleta en un acte, lletra de 'l Srs. Banquells y Alonso, música de 'l senyor Alonso (fill).

Es una obra moguda que dona lloch á escenas verdaaderament cómicas en las que 'l públich hi riu de bo y millor.

La música senzilla, ompla l' objecte y 's fá aplaudir per las excelents disposicions que revela son jove autor.

Ambigu Barcelonés.—Hi actúa la célebre companyia mimica Ibañez-Schmidt que ha donat ja duas funcions molt aplaudidas, principalment las pantomimas posadas en escena ahir, día de la Ascensió *La posada de la buena vieja* y *El Conde Satán* que fou ben interpretada per tots los artistas. Hi meresqueren aplausos lo senyor Parrimond y l' célebre pierrot Sr. Ventura Ibañez. *El Conde Satán* és una de las millors que hem conegut fins avuy de aqueix artista en la que hi alcanza un éxit colossal en son paper de protagonista, com també la Sra. Ranchal y lo Sr. Joseph Ibañez (pierrot), Ibañez (Jordi), Parrimond, Schmidt y Rodriguez que foren aplaudits. Tambe debem fer menció de la bona artista senyora Celes Ibañez, que en sos números de cant atrau á la concurrencia y mereix grans aplaudiments.—A. P.

En camisa de once varas

Una societat particular, batejada per sos fundadors ab lo nom de *Asociación sacerdotal en defensa de la disciplina*, ho cregut de 'l cas, segons llejim en alguns diaris, dirigir un escrit á 'l Capít General de aquet Principat, EN NOM DE TOTS LOS ASSOCIATS, protestant contra 'ls actes de carácter regionalista de 'l Sr. Bisbe de aquesta diócesis.

No hem de conèixer lo contingut de l' escrit, ni volem saber si són molts ó pochs los associats.

Lo que si hem de afirmar és que la associació (que no sabem si és respectable) ab la presentació de semblant escrit s' ha colocat en un lloch que li pren forosament tota respectabilitat.

Basta llejir lo titol ab que está engalanada: *Asociación sacerdotal EN DEFENSA DE LA DISCIPLINA*.

Es una societat de sacerdots: va sèr fundada per' defensar la disciplina, y á pesar de que són sacerdots, per qual sol fet hem de sèr humils y obediènts á 'ls seus superiors (y en tot bisbat l' autoritat superior es lo bisbe), y á pesar de dirse DEFENSORS de la disciplina, comensan per comètrer un acte rebelde envers aquell Prelat, superior d' ells y á qui han de acatar y obehir: fan, donchs, un acte de indisciplina.

¡Quina conducta! ¡quina mansuetut!

Pero fan mes encara: mentres critican á 'l Sr. Bisbe protestant de que, segons ells, fa actes impropis de 'l seu ministeri, ells ab lo seu escrit incorren si per cas en la mateixa falta, perque tractan de un assumpto que no és referent á la missió de 'l sacerdot.

De manera, que s' apartan de la seva missió religiosa,

(*) N' ha obtingut prop de seixanta.

faltan a la disciplina que segons lo seu lema social han de defensar, y atacant, criticant, censurant y volent perjudicar devant de 'l General a 'l Sr. Bisbe, 's fican en terreno que 'ls és vedat per 'ls estatuts de la seva mateixa associació, los quals si és defensora de la disciplina eclesiàstica be 'ls deuen privar de fer res en contra de 'ls seus superiors y de dirijirse colectivamente a autoritats que no tenen cap relació ab las cosas de la Iglesia.

Y sobre tot, com que cap d'ells, ni ningú tampoch, ha de respondrer de la conducta de 'l Sr. Bisbe, lo mer fet de embolicarse en una qüestió que no 'ls afecta és ficar-se alla hont no 'ls demanan, ó, com diuen los castellans, *en camisa de once varas*.

Ara no hem de dir sino que 's tracta de capellans algún de 'ls quals, sino tots, no sols no tenen llicencia per lo que han fet, sino que ni 'n tenen per 'dir missa.

Ja n'hi ha prou.

Deber de conciencia

En igual ó paregut cas de 'l *Garin* se troba *La Dolores*.

Los dos s'apoyan en las inveteradas costums que forman la vida moral d'un poble: la consuetud de la realisació de certs actes que determinan d'una manera gràfica, exacta, matemática, la personalitat regió dintre l'ordre diferencial de cada provincia, element heterogéneo en que s'ha d'enclourer, fentne un tot armonich, homogéneo, la única sola nacionalitat, la patria gran, la constancia en conserva 'ls, per mes qu'ab ells sia prestar vassallatge a la rutina y posar obstacles a la vida moderna, a 'l esprit de progrès.

Los pobles mes adelantats són los qu'ab mes fe y mes fanatisme conservan las tradiciones.

Y aquestas están posadas en lo primer acte de *La Dolores* en tota sa integritat.

Tot ell respira l'ayre popular mes marcat de la terra. Y s'acentúa mes encara quant mes va decayent lo dia.

Patrici és un de 'ls pretendents de la Dolores, lo de pitjors condicions per guanyar, donada sa edat, sa figura y 'l gens halagador porvenir qu'ab ell pot esperar, pero aquet és rich y ab sas riquesas espera obteni 'ls favors de la baturra mossà.

Per' aixó lograr organisa una festa y perque aquesta sia completa no hi pot faltà la rondalla en obsequi de la tè preparat la Gaspara un bot de 'l millor vi de son celler.

¿Cóm vol, donchs, lo Sr. Esquerrà que haventhi guitarras y bon vi, no hi hagi a 'l hostal de la Gaspara, la seva jota (ball que determina, com la sardana a Catalunya, lo lloch de l'acció de 'l drama, qu'és Aragó) ab las variants de coplas mes ó menys intencionadas referents a 'ls amors de Dolores y Patrici?

Diu que 's podria suprimir 'l pasa-calle y la jota y quedaria 'l drama igual; qu'una cosa y altra, hi són per lograr l'aplaus, enlluernant l'atenció de 'l públich.

¿Y cóm feria conèixer lo Sr. Esquerrà, la idea cardinal a que donà vida y rellèu la imaginació de 'l malogrut autor dramàtic Joseph Feliu y Codina, exposada en la celebrada copla que canta Melcior?

Lo Sr. Esquerrà ja ho diu que suprimida la jota quedaria 'l drama de la mateixa manera, sens hever perdut ni una de sas condicions dramáticas.

¿Qué prestaría 'l nervi que té 'l duo de Dolores y Látzer de 'l 3.er acte quant va la ronda recorrent los carrers de la població, situació eminentment dramática, potser l'única de l'obra en que 'l públich se sent suggestionat per las oposadas corrents passionals de 'ls personatges que hi ha en escena? ¿Cóm recordaria la Dolores la idea de 'ls favors de la malahida copla, sino l'hagués sentida en lo 1.er acte?

Suprimintla ¿d'ahont naix l'efecte?

Ja vèu, donchs, lo Sr. Esquerrà, com lo *pasacalle* y la jota, dos cosas que van juntas per la costum, no 's poden suprimir, baix pena de deixar manca la obra y sens fonament una de las millors situacions.

Aquí hauriam acabat la tasca si en la carta oberta dirigida pe 'l Sr. Esquerrà a 'l Mtre. Bretón no hi constés una verdadera heretjia artística incomprensible per qui, segons nos han assegurat, posseheix certas nocions musicals.

Diu en la mateixa *Catalunya Nova*, que 'l *Faust* té dos valsos, un en lo según acte y un altre en lo tercer.

Tothom sab que 'l únich, verdader vals que té 'l *Faust* és a 'l según acte, 'l de la *kermesse*.

Pero 'l Sr. Esquerrà ab l'afany de descobrir cosas novas, (y aquesta ho és en tota l'extensió de la paraula), diu qu'és un vals l'aria de las joyas de 'l 3.er acte.

En la creencia que sab de música faren unas quantas, pocas, observacions que 'l treuran de la equivocació en que está, valgaentnos pe 'l cas de 'ls medis que 'ls elementals tractats de solfeig nos donan.

Los autors dedican unas quantas ratllas fent una verdadera nomenclatura de 'ls temps musicals, ampliant cada un d'aquests ab explicacions aclaratorias a 'l objecte de que 'l alumno ó empapí be de lo que signifcan.

Donchs, bueno; entre 'l temps marcats y que a 'l obehirlos s'han de portar d'una manera matemática, hi figura, *tempo di valz*, temps marcat en la partitura de 'l *Faust* en sa página 68.

Y es aquest número de música un verdader vals, per son ritme melódich, per son ayre y fins per l'essencia que 'l mou y l'aviva.

¿Es lo mateix 'l que comensa en la página 111 y en temps Allegretto? No.

Sols té de vals lo compás *ternari*, y tothom sab que no n'hi ha prou ab lo compás per' ésser vals; se necessita altra cosa que aquella citada inspirada melodia no té.

A aquest pás, pe 'l Sr. Esquerrà será un vals lo duo de 'l quart acte de *Ugonotti*.

Y... *enough*, que diuen los inglesos.

¿A quin extrem arriban certs individus tocats de la mania de singularisarsel

MODEST VIDAL.

Secció de 'l Birotécnic

DOBLE VISTA

Aixó y no altra cosa resulta possehir lo corresponsal que la revista de teatros madrilenya *España Artística*, té en nostra capital.

Comprench perfectament qu'algunas vegadas la falta d'espai obligui a 'l revistero a omitir lo nom d'algún artista, suprimir la noticia de la representació d'alguna obra; pero may he vist que 's mencionin com a fetas representacions que no han tingut lloch.

En *España Artística*, número 171, de 14 de 'l corrent y en la secció «Estafeta», hi ha una correspondencia de Barcelona, firmada per D. Arturo Llorens que diu:

«*Tivoli*.—La *Dolores* y *El reloj de Lucerna* son las obras últimamente puestas en escena por la compañía Bérge.

El *Don Lucas del Cigarral* ha sido también un éxito.»

Aixís haguera pogut succehir si s'hagués representat la citada obra.

Pero ni en lo Tivoli ni en altre teatro de la ciutat se ha representat ara *Don Lucas del Cigarral*. ¿Quánta ofiositat!

Recomano a 'l nombrat corresponsal D. Arturo Llorens sigui mes veridich en las noticias que comuniqui a son periódic, sino vol que posem en dupte l'autenticitat de sas correspondencias y la imparcialitat de sas apreciacions.

Lo mateix puch dir de l'autor d'un *solt* de *La Renai-xensa* en lo qual s'afirma que 'l *pianista* Sr. Manen donará un altre concert, etc., etc.

Perque 'l Sr. Manen és un... *pianista* que no toca 'l piano sino 'l violi, ó siga és violinista.

De 'l mateix modo que 'l autor de 'l *solt* esmentat, resulta un periodista que toca... 'l violón.

Y diu *El Comiquito*, de Valencia: «La prensa de Barcelona se ocupa con gran elogio de la joven y bellísima tiple Lola Mendoza que con motivo de su beneficio en el teatro Salón de Euterpe, obtuvo cuanto puede halagar a una artista: honra y provecho»...

¿Vol fe 'l favor de dirme 'l gazetiller ahont és lo teatro Salón de Euterpe aquí a Barcelona? Ve 'ls hi aquí un tercer cas de doble vista.

Aquets *soi disant* periodistas no han pas de portar ulleras per escriurer perque hi veuen massa desde 'l moment que veuen lo que no hi ha.

Es dir, veuhen visions.
Són, donchs, uns visionaris.
De 'l mateix modo que jo, fent cohets sense pólvora,
soch

Lo POLVORISTA.

Repertori de fora

Madrid.—Poca y enutjosa es la feyna d'avuy. Teatros, Romea y Eslava: obras, *Doña Juana la loca* y *La pajarita*.

A Eslava nasqué y morí la primera: no vull doná á coneixer lo nom de 'ls autors ni de 'ls actors que li entonaren lo *Requiem eternam dona eis Domine*. Alló fou un verdader bullit.

Paz á los muertos.

La segona s'estrená á Romea, 'sent los autors de la lletra Sr. Flores Garcia y de la música 'l Mtre. Rubio.

Desacertats han estat en sa última obra, ja que no se sab trobar ni la gracia en lo diálech, ni l'ingeni en lo desarrollo de las escenas, ni la novedat en l'assumpto.

Respecte la música te molt per discutir si tenim en compte lo vulgar y parrandero d'algunes melodias que resultan agradables per lo molt que s'han sentit, en contraposició de lo ben treballada que está l'orquestra.

Sembla impossible hagi surtit tot d'un mateix cap.

Fa un quant temps que 'ls que assistim á 'ls estrenos hem de dedicarnos á la descifració de geroglífics, buscant entre la penumbra de 'l misteri las mans que treballan y suposem cobran, pero que no volen ser vistas per las rahons que ellas se sabrian.

Aixís resultan certas celebritats en comandita que dura mentres lo soci comanditari conserva lo anónim.

Quant aquest se descubreix allavors ve, com ha vingut segons per qui, la *debacle* y 'l escándol.—SELVA.

Reunions particulars

Institut obrer graciense.—Lo dissapte día 19 se posá en escena 'l drama catalá en tres actes *Lo port de calvario*, en que obtingueren aplausos la Sra. Figueras y 'ls Srs. Baqué, Grau, Bargués y Divenat, que hi prengueren part junt ab los Srs. Envi, Mora, Costa y 'l noy Querat.

En la comedia *Las dos joyas de la casa* van procurar tréuer partit de sos papers y van sèr aplaudits, la nena Adelaida Sabater, 'ls noys Calberas, Valtas y 'l jove Bonet, que van fer riurer de gust á la concurrencia.—P. G.

Saló de descans

Acabadas las funciones de sarsuela de la temporada de Eldorado, vindrá á donarne una série de 30 la notable companyia dramática que dirigeix la eminent artista M. A. Tubau.

Entre aquellas hi figura l'estreno de vuyt obras, 'sent una d'ellas *La duquesa de la Valliere*, que obtingué indiscutible éxit á Madrid.

—Dimars vinent donarán son benefici en lo teatro Romea las aplaudidas actrius Srtas. Antonia y Emilia Baró, posantse en escena *La filla de 'l mar*, la joguina cómica *Indicis* de D. Joseph M. Pons, y prenenhti part lo celebrat tenor D. Jaume Cossañas.

Sembla que 's prepara un plé complert.

—Segons telégramas rebuts de Madrid, s'ha estrenat en lo teatro de Apolo *Maria de los Angeles*, de Arniches y Lucio y Chapí.

Ha tingut un éxit inmens.

La música ha sigut molt celebrada.

Tingueren que presentarse 'ls autors á las taulas en mitj d'una calorosa y delirant ovació.

En la Sarsuela s'ha estrenat *La golfemia*, parodia de *La Bohème*, escrita per Granés y música de Arnedo.

Fou ben rebuda.

—Hem sapigut quins són los individuos que forman lo tribunal que ha d'examiná 'ls aspirants á la plassa d'organista de Sta. María de 'l Mar d'aquesta ciutat, y veyem qu'la major part d'ells inspiran confiança per son saber manifestat en obras per'orga publicadas ó per

ocupar un lloch que per la práctica 'ls dona indiscutible autoritat.

Componen lo tribunal los Mtres. Candi y Marraco, Rvnts. José M.ª Cogul y Francisco Gamundi y 'l Sr. Rodriguez Alcántara.

Ara podem dir ab seguretat plena que la cosa ha pres un aspecte d'extremada formalitat que deixarà tranquils fins á 'ls mateixos opositors.

Los exercicis tindrán lloch los días 5 6 y 7 de 'l pròxim mes.

—En *El Sarriánés* hem llejit un article titulat *¿Justicia ó favor?* sobre qual contingut hi ha molt que dir. Ja 'n parlarem.

Imp. de Ramón Pujol.—Tallers, 45, Barcelona.

Toalla FRINÈ

Son ús hermojeja 'l rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, contrau 'l poro de la epidermis y evita las tacas, borro y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tresor per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y 'l escorbut.

Se ven en totas las perfumerías

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

❁ JUAN AYÑÉ ❁

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

~~~~~ Especialidad en pianos de alquiler. ~~~~~
Guitarras desde 5 pesetas.

ARCHIVO LÍRICO-DRAMÁTICO

Y COPISTERÍA DE

Francisco Pérez Pol

Calle de Roig, núm. 24.—BARCELONA

BANCO VITALICIO DE ESPAÑA

La Previsión y Banco Vitalicio de Cataluña

Compañías de seguros sobre la vida, reunidas

GARANTIAS

CAPITAL SOCIAL.	Ptas. 15.000.000
RESERVAS.	9.800.634
Capitales asegurados desde la fundación de las compañías hasta 30 de Junio de 1898.	211.278.772'82
Pagado por siniestros, pólizas vencidas y otros conceptos hasta igual fecha.	14.471.501'55

Esta Sociedad se dedica á constituir capitales para la formación de dotes, redención de quintas y demás combinaciones análogas, rentas vitalicias inmediatas ó diferidas y seguro de capitales pagaderos á la muerte del asegurado.

REPRESENTACIONES EN TODA ESPAÑA

Domicilio social: Ancha, 64.—Barcelona

LA GRESHAM

Compañía inglesa de seguros de vida
fundada en Londres en 1848.

Oficina en Barcelona:

PLAZA DE CATALUÑA, 39